



■ „Тамнава-Западно поље“

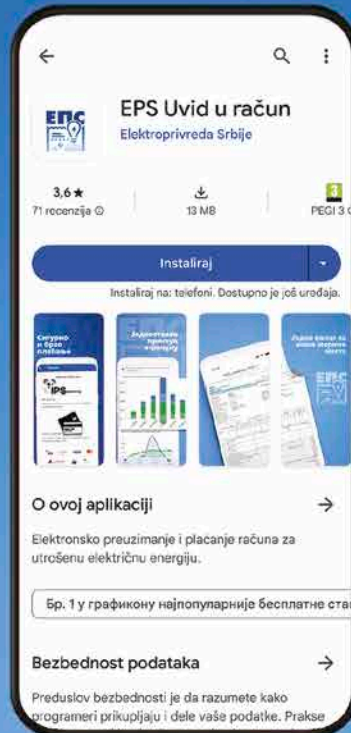
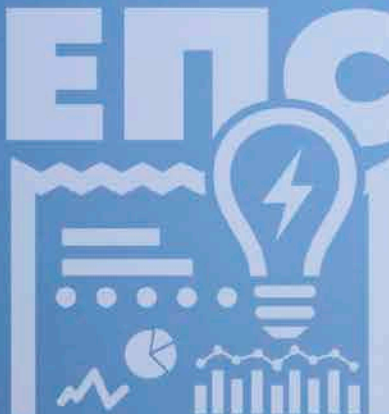
## Добри производни резултати

Нова  
мобилна  
апликација

# ЕПС Увид у рачун

На једном месту  
можете преузети и  
платити рачун,  
пратити уплате и  
статистику потрошње  
три године уназад.

Скенирај  
и преузми



# Садржај

## из епс групе

05

Настављени процеси структурних реформи и професионализација организационе структуре  
**Први резултати Плана трансформације ЕПС АД**

## актуелно

06

Представници Центра за ванредне ситуације из Кине посетили РБ „Колубара“  
**Посета кинеске делегације**

07

„Тамнава-Западно поље“  
**Добри производни резултати**

11

„Колубарини“ ватрогасци помогли гашење великог пожара у Аранђеловцу  
**Спремни да прискоче у помоћ**

14

„Метал“  
**Брига о опреми током целе године**

16

Стручна пракса за стране студенте  
**Челик се кали у „Металу“**

17

Група радника „Колубаре“ успешно завршила захтевну бицикличичку туру  
**На два точка кроз Европу**

## времеплов

20

Једна тужна прича из старог Лазаревца  
**Ћилим**



08

На Пољу „Е“ постављен Други БТО систем

## Свако својим путем



10

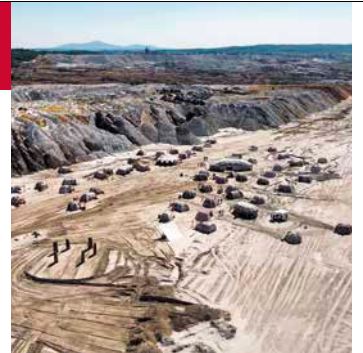
Инвестиционе оправке у Топлани при крају

## Ужурбано пред почетак сезоне

12

Снимање првог српског научно-фантастичног филма на ободима колубарских копова

## Дистопијска прича у нестварном пејзажу



## импресум

**ЕНЕРГИЈА**  
**ЕПС КОЛУБАРА**

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд  
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

# Нема промене цене за домаћинства, ЕПС се спрема за зиму

Цена електричне енергије за домаћинства остаће на овом нивоу до краја године и биће међу најнижима у Европи – рекао је Душан Живковић, генерални директор Акционарског друштва „Електропривреда Србије“, 5. септембра у Јутарњем дневнику РТС. Он је нагласио да су отварање тржишта и нова ситуација на тржишту електричне енергије наметнули нова правила и због тога је ЕПС усвојио нове методологије за комерцијалне купце.

– Циљ тих методологија је даље унапређење односа са привредом, више могућности и већа флексибилност за уговарање цена електричне енергије. То ће омогућити да привреда боље планира и оптимизује своју потрошњу наспрам цена на тржишту и да ефикасније користи енергију. Новине су квартално усглашавање и то да ће берзанске цене доминантно утицати на уговоре са



комерцијалним купцима. Велике флукутације које се дешавају неће бити на штету било „Електропривреде Србије“, било потрошача – рекао је Живковић.

Први човек „Електропривреде Србије“ истакао је да је ово лето једно од најтоплијих и да је забележена историјски највећа летња потрошња, која је подмирена из производње ЕПС-а уз обезбеђену енергију на тржишту.

– Планирано набављамо електричну енергију и у току су ремонти електрана, а један од кључних пројеката је ревитализација реверзибилне хидроелектране „Бајина Башта“, драгуља српске електропривреде. После седам месеци радова, ова РХЕ производиће електричну енергију још 40 година. Реверзибилна ХЕ „Бајина Башта“ има снагу од 600 мегавата, што је значајан удео у портфолију

и очекује се да буде на мрежи крајем новембра или почетком децембра. Бићемо спремни за зиму – нагласио је Живковић.

Он је навео и да је ово лето сушно и да је хидрологија нижа од просечне, али да су хидроелектране добро радиле. Производња угља се стабилизовала, депоније су на високом нивоу од 1,6 милиона тона, а у акумулацијама је 450 GWh.

– Летос када се десио „blackout“ у региону, ЕПС је показао да има своју енергетску стабилност и да планира добро. Радимо и планирамо да зиму дочекамо са пуним депонијама и акумулацијама, мада је тешко прогнозирати доток воде. Прва фаза пробног рада новог блока Б3 у Костолацу је завршена, припремају се активности за гаранцијска испитивања и у наредне две недеље требало би да се припремимо за наредну фазу и преузимање овог блока – рекао је Живковић.

Р. Е.



■ Интегрисана дозвола за блокове Б1 и Б2 у ТЕ „Костолац Б“

## Потврђена инвестиција у заштиту животне средине у ЕПС-у

Инвестициони пројекти за унапређење заштите животне средине у термо сектору добили су потврду успешности, а блокови Б1 и Б2 Термоелектране „Костолац Б“ од 15. августа имају интегрисану дозволу (IPPC). Решењем Министарства животне средине једна од најзначајнијих термоелектрана „Електропривреде Србије“ добила је најсвеобухватнију дозволу у области заштите животне средине. ЕПС је испунио обавезе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења и ова дозвола, која прописује услове за рад постројења у погледу заштите животне средине, издата је на 10 година.

– Термоелектрана „Костолац Б“ има систем за одсушпавање димних гасова, постројење за пречишћавање отпадних вода, а уређене су и депоније за одлагање пепела и шљаке, као и депоније гипса –

кажу у Сектору за енергетску ефикасност и заштиту животне средине у производњи енергије и угља у „Електропривреди Србије“.

– У току су завршни радови за пуштање у рад SNCR система, чиме ће се додатно смањити и емисија азотних оксида у димном гасу. Све технологије које су до сада примењене за заштиту животне средине представљају најбоље доступне технике препознате одговарајућим ЕУ документом (BAT/BREF).

У фебруару 2023. године, ЕПС је добио интегрисану дозволу за термоелектрану-Топлану „Нови Сад“, која за производњу електричне и топлотне енергије користи природни гас као енергент. У току је процедура за добијање ове дозволе за термоелектране у Огранку ТЕНТ, Термоелектрану „Костолац А“ и у другим постројењима „Панонских ТЕ-ТО“, као и за Топлану Вреоци.

Р. Е.



# Први резултати Плана трансформације ЕПС АД

**Н**астављени су процеси структурних промена у Акционарском друштву „Електропривреда Србије“ с циљем даљег унапређења пословања, подизања нивоа ефикасности, повећања прихода и смањивања трошкова.

Професионализација организационе структуре људских ресурса и информационо-комуникационих технологија један је од првих већих резултата Плана трансформације који је започет пре само три месеца. Потпуно је измењена организација ове две функције, чиме се унапређује унутрашња ефикасност и спремност за даље организационе промене.

Новим ИТ мерама настављено је унапређење дигитализације пословних процеса и услуга, а посебно су сагледане, делом и примењене, мере за даље повећање безбедности система и података, уз значајно ослањање на сопствене ресурсе. Један од важних корака у области ИТ је тај да ће ЕПС бити први међу државним компанијама и институцијама који ће депоновати изворни код за критичне информационе системе у Државном Дата центру у Крагујевцу. То ће додатно осигурати да сви софтверски системи буду у складу са прописаним стандардима и политикама, а ЕПС ће имати највиши ниво контроле над критичном ИТ инфраструктуром.

Људски ресурси преузимају водећу улогу у даљим структурним променама, јер ће нова организација омогућити креирање нове стратегије, нове корпоративне културе и биће више фокусирана на запослене, њихова знања и вештине, и брендирање послодавца. У завршној фази је и припрема програма за стипендирање студената завршних и мастер студија на техничким факултетима како би се ЕПС инжењерски подмладио. Истовремено, дефинисани су кључни индикатори перформанси за извршни менаџмент, што ће у наредном периоду бити учињено и на свим осталим нивоима организације, како би се реализовали зацртани циљеви компаније у времену модернизације и све захтевније тржишне утакмице.

Током три месеца спровођења Плана трансформације донете су и нове методологије за формирање цена за комерцијалне купце, односно привреду, и креирани су нови начини уговарања, с јасном намером да се прате реални услови на тржишту, како би се умањили ризици како за ЕПС, тако и за привреду. Примена методологије ће у наредном периоду обострано унапредити ефикасност и предвидивост пословања. У исто време, интензивно се ради на даљем унапређењу и дигитализацији услуга на гарантованом снабдевању.

Будући да су пред нама значајне инвестиционе активности, као део процеса даље декарбонизације српске енергетике, наставиће се и јачање инвестиционе функције. Први пут је успостављена организациона структура за управљање пројектима која ће, увођењем нове методологије развоја пројеката усаглашене са водећим светским праксама, омогућити ефикасније планирање, праћење и реализацију инвестиционих пројеката.

Утврђене су најзначајније еколошке, социјалне и управљачке (ЕСГ) теме и у току је анкетање заинтересованих страна како би се утврдили приоритетни ЕСГ циљеви, сагледали место и улога компаније. Фокус је, такође, на развоју менаџмента ризика у свим сегментима пословања како би се на правовремен и ефикасан начин пословало у време када су доминантни изазови у областима климатских промена, флукуација на тржишту рада и непредвидивости на тржиштима енергената услед сложених геополитичких односа.

ЕПС наставља наредне кораке у Плану трансформације ослањајући се на сопствено знање и стручност, уз примену најбољих искустава реформи у сличним енергетским компанијама.

# Посета кинеске делегације

Гости су се упознали са технолошким процесом на површинским коповима, али и са деловањем „Колубаре“ у досадашњим ванредним ситуацијама



■ Кинески гости на видиковцу копа Поље „Е“

Представници Националног центра Народне Републике Кине за управљање ванредним ситуацијама и спасавање у ванредним ситуацијама посетили су крајем августа Рударски басен „Колубара“. Посетиоци су, након дочека менаџмента Управе ЕПС-а и Огранка РБ „Колубара“, имали прилику да са видиковца површинског копа Поље „Е“ посматрају рад девет континуалних система за производњу јаловине и угља. Руководилац погона Поље „Е“ Зоран Читлучанин упознао их је са технологијом рада система и механизацијом која је заступљена на овом копу.

– Поље „Е“ је коп чије су резерве процењене на око 300 милиона тона угља. Експлоатација на овом откопу почела је пре две године, а његов очекивани експлоатациони век је око 30 година. Сада смо на нивоу производње од око седам милиона тона лигнита годишње. Од девет производних система само један багер је комплетно аутоматизован – истакао је Зоран Читлучанин одговарајући заинтересованим гостима на питања о овом делу „Колубариног“ лежишта.

Директор Сектора за производњу, прераду и транспорт угља и откривке Жељко Јовановић говорио им је о функционисању и повезаности свих огранака у ЕПС-у, и упознао је посетиоце са радом свих копова лигнита у ЕПС-у.

– На површинским коповима „Колубаре“ годишње се просечно производи око

26 милиона тона лигнита, што је око 70 процената укупне производње угља у ЕПС-у. Са копова „Колубаре“ долазе три од четири откопане тоне угља у оквиру ЕПС-а. Из колубарског лигнита се произведе скоро 50 процената електричне енергије у Србији, односно сваки други киловат-час. Просечна годишња производња јаловине је око 66 милиона кубика. За индустрију и широку потрошњу годишње се испоручи до милион тона лигнита – навео је Жељко Јовановић.

Представнике кинеске делегације посебно је интересовао сегмент посла који се односи на безбедност и заштиту на раду и реаговање у ванредним ситуацијама. Руководилац Сектора за безбедност и заштиту на раду и заштиту од пожара Анђелко Јанковић нагласио је да су „Колубарини“ ватрогасци-спасиоци задужени за безбедност у руднику, и да они помно прате сва четири површинска

копа 24 часа. Како је истакао, што се тиче ванредних ситуација на коповима ова служба је највише деловања имала током пожара и поплава.

– Ватрогасне јединице, наши ватрогасци-спасиоци, задужени су за све јер они су ти који први реагују. Када је потребно користимо услуге територијалне ватрогасне јединице која је оспособљена за сваку ситуацију. „Колубарина“ ватрогасна јединица има широк спектар послова од дежурстава на превентиви до одласака на интервенције када се нешто догоди. На више пунктова у „Колубари“ лоциране су ватрогасне посаде, и оне прве приступају када дође до неких ванредних ситуација, а сменски инжењер је тај који је задужен да их прерасподели у складу са околностима – објаснио је гостима Анђелко Јанковић.

Гости су упознали и запослене из Службе безбедности и заштите на раду и Ватрогасне јединице како би се упутили у конкретне свакодневне активности ових служби, проблеме са којима се суочавају и начинима за ефикасно и благовремено реаговање, али и превентивно реаговање.

Посета је завршена обиласком диспетчерског центра ПК Поље „Е“ и разговором са запосленима, чиме су виђено са видиковца на копу употпунили визуелним приказом на мониторима. Представници кинеске делегације били су изузетно задовољни обиласком и новим сазнањима о највећем произвођачу угља у Србији.

М. Павловић

## „Колубара“ кроз векове

Кинеским посетиоцима посебно се допала нова „Колубарина“ монографија „Прича о угљу“ коју су имали прилику да погледају током посете. На страницама ове публикације приказана је богата историја нашег рударског система који се, пратећи истраживања, технолошки напредак и друштвене околности, трансформисао од скромног рудника подземне производње лигнита с краја 19. века у јединствени рударски гигант који деценијама својим угљем снабдева термоелектране.



За осам месеци произведено је 7,4 милиона тона лигнита, што је за 1,68 одсто више од плана, и више од 16,4 милиона кубика откривке. Сезона ремонтних активности на машинама при крају

# Добри производни резултати



**У** Извештају о реализацији Трогодишњег плана пословања ЕПС-а за првих шест месеци 2024. године истакнута је остварена добит од 32,8 милијарди динара, што је виша од планиране за 9,4 милијарде динара. Како је министарка рударства и енергетике Дубравка Ћедовић Хандановић истакла, у првој половини године производња угља и електричне енергије била је стабилна и у складу са планом, а на колубарским коповима Поље „Г“ и „Тамнава-Западно поље“ и већа од планиране.

Закључно са августом на површинском копу „Тамнава-Западно поље“ за осам месеци произведено је 7,4 милиона тона лигнита, што је за 1,68 одсто више од планираних вредности производње. Према плану за ову годину, са овог „Колубариног“ копа се очекује 11,5 милиона тона угља.

Како Бојан Милосављевић, помоћник управника копа „Тамнава-Западно поље“, наводи упркос отежаним околностима производње услед ремонта багера и великим вршинама које су угрожавале рад запослених, производни резултати су и више него задовољавајући.

– Када анализирамо резултате, у дефициту смо са производњом само на Првом БТО систему јер смо у априлу на багеру „глодар 2000“ имали преурањену инвестициону оправку због квара редуктора копања, те је тај застој у раду трајао три месеца. Међутим, одмах после урађеног темељног ремонта багер је са етаже Прве јаловинске линије сишао на етажу Другог БТО система



■ Бојан Милосављевић

како би помогао у отварању нових количина угља и како би својим радом обезбедио да се што више добрих јаловинских маса пошаље на одлагалиште међуслојне јаловине. Циљ је био да се што боље стабилизује одлагалиште где је почетком маја била активација јаловинских маса – објаснио је Милосављевић закључујући да се отварањем угља у источном делу лежишта обезбеђују потребне количине за зимски период, али и бољим јаловинским масама се формира стабилнија основа одлагалишта.

Тренутно су на Првом БТО систему отпочели радови везани за реконструкцију тог система која их очекује почетком октобра. Реч је о обимним и комплексним пословима.

– Од силаска „глодара 2000“ на Други јаловински систем,

Први БТО систем не ради по пројектованим нивелетима, па је сад време да се врати на своју етажу и да се цео систем поново постави и повеже тако да ради као што је било и раније, пре појаве руча. Захваљујући великом залагању запослених којих је на копу све мање, ови послови неће утицати на одвијање редовног производног процеса – нагласио је Милосављевић.

На Другом БТО систему су веома успешно остварени досадашњи планови, а забележено је и да је три одсто више од планираних количина јаловинских маса откопано и одложено.

– На Другом јаловинском систему очекује нас у новембру ремонт багера „глодар 3“, са којим ћемо и затворити сезону инвестиционих оправки за ову годину, и тиме комплетно припремљени ући у зимску сезону. На овој машини су примећени проблеми на гусеничком транспорту који свакодневно узрокују застоје и који се неповољно одражавају на производни процес, тако да ће акценат поправки бити на овом сегменту – рекао је Милосављевић објашњавајући да тренутно „глодар 3“ копа западну половину лежишта, а „глодар 2000“ источну, и на тај начин се угљак потребан за зиму отвара паралелно дуж целе етаже.

Што се тиче рада угљених система, багер на Првој угљеној линији, „глодар 5“, почео је са

радом након завршеног ремонта који је био од 25. августа до 5. септембра. На овом багеру највише радова је било на контроли кружне стазе.

– Са ремонтом „глодара 5“ ми смо завршили са планираним инвестиционим оправкама на свим багерима који откопавају угљак, као и бандвагенима који раде са њима у спреси. У суштини и ове године улазимо спремни за зимски период и што се тиче отворених количина угља и што се тиче спремности машина – закључује Милосављевић.

М. Павловић

## Дисконтинуална производња око 17 одсто

Велики учинак у позитивним производним резултатима има камионско одвожење лигнита ископаног дисконтинуалним начином производње. Око 17 одсто од укупне произведене количине угља добија се овим путем. На „Западном пољу“ угљак се дисконтинуално откопава на две локације на којима су делови лежишта неприступачни за рад континуалних система и великих багера. Откривање и откопавање тих количина лигнита раде ЕШ-еви и њихов допринос свеукупној производњи је веома значајан. У плану је покретање овакве производње угља на још једној локацији.

# Свако својим путем



Након рада у тандему са „великом двојком“, захтевном реконструкцијом омогућено формирање новог система са „малом двојком“ и „одлагачем 4“

Вишемесечни заједнички рад два роторна багера исте ознаке „два“ на Седмом БТО систему Поља „Е“ приведен је крају почетком септембра, када се указала потреба за формирањем самосталног Другог БТО система. Раздвајање велике и мале „двојке“ изискивало је изузетно захтевну реконструкцију којом би „глодар два мали“ и „одлагач 4“ оформили систем.

Док се буквално све прашило око нас, што од рада машина, што од ветра који носи наталожену летњу прашину, разговарали смо са Урошем Грчићем, руководиоцем Другог БТО система. У том моменту посао се већ примакао крају. Трачним транспортерима Б12 и Б20 којима су били везани за Седми БТО систем прикључене су још четири погонске станице, чиме је Други БТО достигао дужину од око четири километра. За наредни период планирано је прикључење још једног одложеног, као и једног утоварног трачног транспортера, којим ће се открити део угља који ће копати „глодар 7“.

## ■ Праши ли, праши

– Нисмо баш били у згодној ситуацији, пошто се упоредо са радом система и багера на Седмом, монтирао нови. Уз то,

транспортовали смо и „одлагач 4“, трасом од око шест километара, са Трећег БТО система на коме је радио са „глодаром 6“. Циљ рада одлагача је да константно кипамо за продужетке, продужавамо одложну траку, касније убацимо још једну, како бисмо урадили санацију некадашњег одлагалишта „одлагача 1“ Седмог система. Просто речено, циљ је да се приближимо и подупремо њихову кипу, да не би дошло до пуцања и неких других проблема – појашњава Грчић, а наша екипа констатује да је посла било преко главе.

– Није то нешто на шта нисмо навикли, сваког дана се овде ради нешто слично, али су температуре биле ненормално високе. Притом, на новом положају нема ниједног дрвчета где би се сакрили од сунца бар на

пола сата. Чак смо имали ситуацију да смо ми са система долазили у четири сата ујутру, почињали од пет и радили до око два сата после подне, када смо прекидали посао због превелике врућине, грејања машина и осталог. Било је изазовно, али смо успели. Немале тешкоће нам је стварала и прашина, мада, возачи су коректни, па пролазећи дуж система успоравају да нам не би правили додатне тегобе – истиче Грчић, у шта смо се и лично уверили.

Осврнули смо се и на то како је текла производња током протеклих месеци, пошто рад више багера у оквиру истог система никад није једноставан.

– Морали смо да се ускладимо са радом не само „глодара 2 великог“ већ и „глодара 8“, који нам се такође придружио копајући





јаловину. Уколико дође до проблема, стајање се мора уклопити са осталима, а капацитет се такође мора синхронизовати, због самог одлагача. Са друге стране, много је људи било на једном простору, требало се са свима договорити, ускладити. Много ствари се промени од јутарњег договора, просто, коп је као жив, зачас се ситуација искомпликује. Све у свему, сада када будемо имали свој систем, биће другачије. Много је лакше радити када си „газда“ на своме – искрен је Грчић, уз извесну забринутост како ће се уз повећање станица обезбедити потребан број радника којих и иначе недостаје.

– На страну све то, систем је такав да је овде свака смена специфична на свој начин. Али добра су дружина, држе се заједно и помажу. Све се ради уз договор – истиче Грчић.

## ■ На мишиће

Новака Радиновића, који је 15 година руковао станице на Другом систему, сустигли смо док је јустрим кораком кроз праšину до чланака журио на своје радно место. Каже да се током година на копу штошта променило. Услови су нешто бољи, јер су погонске станице климатизоване. Питали смо га да ли још увек постоји радни елан.

– То све зависи од радне навике – човек који је навикао да ради, њему иде лако, ко није, све му је тешко. Ја сам навикао да радим и код куће и на послу, а и још је мало остало до пензије – одлазећи каже Радиновић.

Вукашин Симић, багериста „мале двојке“, до овог радног места прошао је све коповске степенице – од помоћног радника, преко места руковаоца станице и тракисте, упознајући до танчина све што је везано за производњу. За осам година, колико управља овим багером, заједно су прошли свашта – угаљ, блато, глину и камене плоче.

– Сарадња са „великом двојком“ на Седмом систему одвијала се уз константан договор. Било нам је добро са њима, имали



■ Урош Грчић

смо и ту срећу да су услови били солидни. Све је добро функционисало и касније, када нам се прикључио и „глодар 8“. Сада опет имамо свој систем, што је ипак најбоље, мада ће нам поново требати неко време да се ускладимо – наглашава Симић уз посебан осврт на горући проблем.

– Радника у производњи је све мање, све на мишиће радимо. Доста добрих и квалитетних мајстора одлази природном сменом генерација, а требало је на време обучити људе који ће их заменити. Неколицина заиста квалитетних људи још увек сагледава и „вуче“ посао, да нема њих, питање је како би све функционисало – јасан је Симић.

Рекао нам је да се ремонт очекује током октобра, када ће бити сервисана сва опрема, а посебна пажња биће посвећена радном точку, сливнику и транспорту.

– У сусрет зими брине нас и превоз људи, који иде дуж система и обухвата велики број објеката. Са тим смо кубурили и током лета, јер многа теренска возила немају климе и

увлаче праšину. С друге стране, када је реч о материјалу, ситуација је солидна, много боља него прошле године – објаснио је Симић.

На копу су свуда очигледне последице екстремно врућег лета. На страну што су се од песка деловањем ветра створили нестварни пустињски пејзажи, делује као да је чак и Поље „Е“, познато по води која одасвуда мало, мало па избије – пресушило. Док се изнад нас беласала обала, да ли од врелине или боје, не може се утврдити, разговарали смо и са Ненадом Ивановићем, руковаоцем истоварне траке роторног багера.

Тај посао обавља шест година, и као и многи, до овог места је прошао коповски пут, што је према његовим речима врло важно да би се упознали сви захвати.

– Тракиста рукује истоварном траком багера, односно материјалом који протиче траком. Он је први који мора да реагује уколико у траку упадне страном тело, да се одмах избаци. Води рачуна о левку, колосеку колица, кабловима од багера и телефона. Веома је напорно јер се рад обавља у константном седећем положају у тесној кабини, а свака грешка подразумева искључиво личну одговорност – истиче Ивановић, уз подсећање на једну од најтежих и најнапорнијих ситуација у раду „глодара 2“, када су у Вреоцима копали камене плоче, односно самце, где је сваки расположиви човек буквално седео поред траке и избацивао камен.

– На овом месту, ако желиш да радиш како треба и имаш добре резултате, мораш да будеш врло одговоран. Најважније је сачувати људски живот, јер је на копу много опасно. Наравно, бринемо и о опреми, али кабл може да се настави, трака вулканизира, а човек не може да се врати. Најбитније је сачувати колегу поред себе, па све остало – каже Ивановић.

Наш саговорник је још додао да је, у принципу, и поред високих температура сваки посао на копу лакше радити лети него током зиме. Тракиста ради у климатизованој кабини, а видљивост је много боља. О јесени, када не може да се извуче нога из блата, није желео много да прича.

Д. Марковић



## Траса

Током зиме важно је да се додатна пажња усмери на трасу испред малог транспорта багера. Она мора бити добро очишћена, пошто је транспорт лаган и клизи лево-десно. Зато се булдожерима нон-стоп прерађује сувим материјалом. У суштини, нема лаког посла на копу, и сматрам да је рударски посао у последњих неколико година потцењен, и недостаје нам помоћне радне снаге. Чињеница је и да данас сви имају школу и не можете неког квалификованог задржати да обавља просте физичке послове, па нас то доводи у доста незахвалну ситуацију – рекао нам је Ивановић.

Током септембра у току су радови на котлу 1. Стабилизацији рада система значајно је допринела и летос изведена ревитализација електрофилтерског постројења

**Н**акон ремонтних радова на котлу 2 и деловима постројења који су заједнички за оба котла, у „Прерадиној“ радној јединици Топлана уследили су значајни ремонтни послови на котлу 1 који се, према плану, изводе током септембра.

Владан Обрадовић, управник постројења, каже да је у току неколико сложених послова на којима, ових дана, интензивно раде запослени у Одржавању погона, уз помоћ радника ангажованих из ЈП ПК „Косово – Обилић“.

### ■ Улагања у систем неопходна

– На котлу 1 у току су радови на замени канала аеросмеше. Он се састоји из неколико великих сегмената који се монтирају између млинског постројења и горионика котла. На основу мерења дебљине зидова и у зависности од степена оштећења проценићемо да ли ће се сегменти канала мењати или санирати. Такође, планирана је и замена вртложника који су током рада истрошени – набројао је послове Обрадовић.

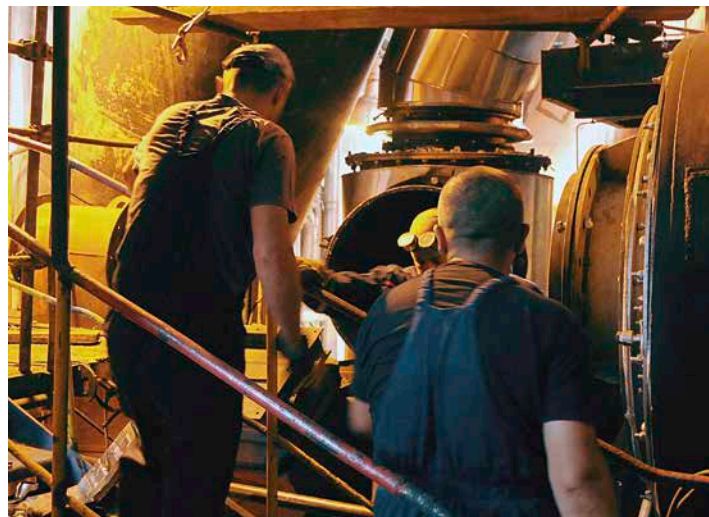
Мајстори разних профила тренутно раде на пословима замене компензатора изнад сепаратора на млину, ремонту мокрог одшљакивача (мења се ланац са такозваним пајнерима), сервису дробилнице на мокром одшљакивачу, као и на замени подног лима на додавачима.

– Издвојио бих и значајне радове на санацији озида котла, за које су задужени спољни извођачи којима је посао додељен према уговору. Као део припрема, радници нашег Одржавања имају задатак да прегледају котао и да

# Ужурбано пред почетак сезоне



Владан Обрадовић



утврде степен оштећења. Уколико установе да делови озида треба да се замене, они најпре морају да исеку спољну оплату котла која је од челичног лима. Тек када се ослободи простор и дође до озида котла, спољни извођач ће преузети и обавити санацију, рушење и замену озида котла – објаснио је Обрадовић.

Упоредо са овим пословима запослени су ангажовани и на ремонту топлотно-предајне станице за грејање Лазаревца.

Према речима нашег саговорника, на једном измењивачу топлоте дошло је до цурења на завареним спојевима између цеви и цевне плоче, тако да ће он бити саниран.

– Измењивач је транспортован у радионицу спољног извођача, где ће бити саниран, али до почетка грејне сезоне биће враћен и монтиран на своје погонско место. Напомињем да грејање града и без тог измењивача није угрожено, с обзиром на то да у току грејне сезоне, и кад је најхладније, раде највише два измењивача, док су остала два резервна – рекао је Обрадовић и нагласио да је топлотно-предајна станица у добром стању, тако да ће се током ремонта углавном обавити стандардне контроле и сервиси.

У овом делу „Прераде“ у току је и неколико важних

инвестиционих пројеката, чији циљ је унапређење заштите животне средине и модернизација рада система.

– Једно од важнијих улагања на коме ће се радити током наредног периода је изградња новог постројења за производњу електричне енергије у оквиру Топлане. Послови планирани у овом постројењу односе се и на реконструкцију постројења за пречишћавање димних гасова. Тиме ће се оно додатно прилагодити европским стандардима и нормама које регулишу емисију загађујућих материја. Такође, покренуте су и процедуре за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода Топлане – подсетио је Обрадовић.

### ■ Ревитализовано електрофилтерско постројење

Због тешкоћа у одржавању и раду постројења, током летњих месеци у Топлани је урађена и ревитализација електрофилтерског постројења.

– Замењена је опрема за управљање, коју више није било могуће одржавати због недостатка резервних делова и одговарајућих произвођача на тржишту. Опрема је повезана са постојећим системом управљања, који је

ревитализован пре три године. У вези са реконструкцијом електрофилтера тек предстоје велики инвестициони послови, који се већ неко време пажљиво планирају. Ипак, унапређење система које је сада изведено има велики значај за ефикаснији рад постројења – оценио је Радосав Радовановић, руководиоца Електрослужбе.

Вредност тог посла била је око десет милиона динара, а радове је извео Институт „Никола Тесла“ из Београда.

### Важан снабдевач

Висока погонска спремност Топлане од виталног је значаја за снабдевање потрошача, међу којима су Сушара, „Ксела Србија“, индустријски круг Рударског басена „Колубара“, делови насеља Вреоци и становници Лазаревца који користе градско грејање.

– Тренутно је у уобичајеном режиму рада котао 2. Прве недеље рада система после ремонта овог котла показале су да је опрема добро припремљена за производне изазове у наредном периоду. Надамо се да ћемо и ове године успешно подмиривати потребе потрошача, како у погледу испоруке технолошке паре, тако и топлотне енергије за грејање – истакао је Обрадовић.



Како нам је објаснио Игор Митровић, главни инжењер у Електроприпреми, првенствени задатак електрофилтерског постројења као дела технолошког процеса Топлане је да из продукта сагоревања угља издвоји честице материјала које не би требало испустити у околну атмосферу. То се постиже дејством електростатичког поља високог једносмерног напона (у пиковима до 100 киловолти), а преко система електрода постављених у простору кретања продуката сагоревања према димњаку Топлане.

– Основни управљачки елементи су промењени, пре свега регулатори излазне

струје, односно напона, управљање отресачима електрода и грејачима изолатора. Уведено је мерење секундарног напона, кога до сада није било, као и управљање отресачима и грејачима са пулта термокоманде Топлане, чиме су проширене могућности управљања електрофилтерским постројењем. Уведена је и визуелизација уградњом ХМИ тач-панела, чиме је добијен графички приказ свих елемената постројења – рекао је Митровић, који је задужен за спровођење стручног надзора на реализацији овог посла.

Како је саговорник појаснио, ово постројење се састоји из

електричног постројења и простора са електродама. Сваки котао има свој електрофилтер који има две одвојене електрофилтерске секције, а које су у електричном смислу одвојене и напајају се преко високонапонских каблова и проводних изолатора.

– У простору електричног постројења налази се опрема за управљање електрофилтерским постројењем, односно самим електрофилтерима, отресачима, грејачима изолатора, напајањем постројења и комуникационе везе са пултом термокоманде Топлане. У простору са електродама, које могу бити емисионе и таложне, формирана

је електрична веза између електрода, тако да чине две секције по електрофилтеру на које се одвојено доводи једносмерни високи напон. Поред тога, ту се налази опрема отресача, два отресача по секцији, један за емисионе, а други за таложне електроде, са припадајућим електромоторним погоним. Цео систем је под високим напоним, а изоловање од кућишта простора је изведено високонапонским изолаторима, који се загревају посебним колима и управљају из електрофилтерског постројења – детаљно нам је објаснио Митровић.

Т. Симић

■ „Колубарини“ ватрогасци помогли гашење великог пожара у Аранђеловцу

## Спремни да прискоче у помоћ

Ватрогасци РБ „Колубара“ још једном су показали изузетну храброст и племенитост у борби против великог шумског пожара који је почетком септембра избио на отвореном простору у околини Аранђеловца.

Пламен је неконтролисано захватао све веће површине борове шуме и ниског растиња између села Даросава и Гараши, угрожавајући домове и имовину мештана, када су се припадници ватрогасних јединица Рудовци и Тамнава, опремљени возилом за гашење пожара укључили у акцију, суочавајући се са високим температурама, димом и неприступачним тереном.

– На позив колега из Ватрогасне јединице Аранђеловац одмах смо се одазвали и на испомоћ за гашење пожара послали екипу коју чине два ватрогасца-оперативца и возач-ватрогасац, као и возило мерцедес УНИМОГ,

које је било неопходно због неприступачних путева. Најпре су на неприступачним местима гасили траву и ниског растине опремом коју чине напргљаче и метларице, а затим смо, у координацији



са колегама из Ватрогасне јединице Аранђеловац, гасили део терена покривен шумом. Брзом интервенцијом заједно смо спречили ширење ватре и спасили једно домаћинство које је било угрожено. И наредног дана послали смо другу екипу ватрогасца која је својим искуством и опремом, заједно са осталим ватрогасним јединицама, успела да сасвим савлада ватрену стихију – рекао је Саша Пауновић, руководиоца Службе заштите од пожара за „Површинске копове“.

У заједничкој акцији са колегама из Аранђеловца, Крагујевца, Тополе, али и хеликоптерском јединицом МУП-а Србије, ватрогасци „Колубаре“ дали су велики допринос у гашењу пожара и спасавању домаћинства. Тиме су још једном доказали да су спремни да увек прискоче у помоћ када је то најпотребније. Из Управе за ванредне ситуације

и Ватрогасно-спасилачке бригаде у Крагујевцу, упућен им је званични израз захвалности за учешће у акцији.

Т. Симић

### Горело од врућине

Сведоци смо да су током овог лета температуре биле незапамћено високе, па су се мањи пожари чешће појављивали на ободима копа. Рецимо, током само једне недеље, ватрогасне јединице Рудовци и Тамнава имале су чак 43 интервенције, од чега је 22 било на ободу копа. Углавном је горела трава и ниског растине, док је узрок пожара људски фактор, вероватно опушак цигарете или стаклена флаша. Због превисоких температура сува трава се лако пали, тако да смо даноноћно у приправности – каже Пауновић, још једном истичући одличну сарадњу са осталим ватрогасним јединицама.



■ Предраг Бјелац у кадру



## Дистопија у нестварности

Можда је до сада било неких сличних елемената у серијама, али ово је по жанру чиста научна фантастика, прва у Србији, и то на енглеском језику, каже екипа филма на сету. Савршено уклапање предела коповског одлагалишта са идејом за снимање

преживели у тешкој ситуацији, на самој граници опстанка. Међутим, ствари почињу да се мењају из корена када млади ловац у закопаној капсули пронађе мистериозну жену чија сећања можда крију пут ка спасењу.

Како нам је Филип Ковачевић објаснио, ово је врло амбициозан авантуристички филм направљен у сарадњи са мноштвом страних партнера укључујући и сценаристе из Америке.

– Наш циљ је да ово буде пројекат који ће Србију „пробити“ на комерцијално међународно тржиште. Може се очекивати светска премијера на јесен наредне године, а након тога и премијера у Србији, јер је Србија ипак домаћин пројекта у великој мери – рекао нам је редитељ.

и веома смо задовољни материјалом који добијамо са ове локације – рекао нам је редитељ током наше посете сету средином августа.

Служба припреме Поља „Е“ помогла је да се терен прилагоди замислима организатора. Према речима Ивице Стефановића, координатора за организационе послове, пут је рађен у неколико наврата због природе терена који је песковит. Припремили су и плато на којем су стављени шатори за потребе снимања сцена села. Неколицина радника упознала се и фотографисала са глумцима, јер је за њих ово била јединствена прилика да изблиза виде како функционише филмски сет.

Да све изгледа аутентично побринули су се Владимир Вићентић и Милица Вуловић који су, у сарадњи са костимографом Теодором

### ■ Коповски пејзажи рај кроз објектив

Припремајући се за снимање, продуцентска екипа имала је срећу да у оквиру РБ „Колубара“ пронађе пејзаж који се потпуно уклопио у њихову визију.

– Наш тим дошао је да обиђе локацију планирајући да на њој снимимо само једну сцену. Ипак, када смо видели локацију, испоставило се да би било одлично да овде направимо читаво село. Наравно, то не бисмо могли без огромне помоћи ЕПС-а и РБ „Колубара“. Посебно се захваљујемо запосленима на копу, који су нам, припремивши терен, обезбедили услове да реализујемо идеју. Снимање иде по плану

Ујеку највећих летњих врућина, 10. августа, на одлагалишту некадашњег Седмог БТО система недалеко од Вољујка у Вреоцима, почело је снимање филма „Опрост“ („Absolution“), прве научнофантастичне авантуре која се снима у Србији, и то на енглеском језику.

Српски пројекат, који режира Филип Ковачевић, представљен је на Филмском маркету у оквиру Канског фестивала, и окупио је нека од звучних имена домаће, али и иностране кинематографије.

Филмска прича смештена је у далеку будућност, у усамљену насеобину окружену немилосрдном пустињом. Малобројни су

### Улоге

Филмску екипу коју је окупио млади редитељ Филип Ковачевић чине: Јонас Смолдерс (запажен у холандском хит-филму „Фореввер Рич“), Нина Кири, Предраг Бјелац, Марија Каран, Милош Тимотијевић, Дарко Перић (познат по улози Хелсинкија у серији „Кућа од папира“), Клара Хрвановић (главна глумица биоскопског хита „Лето када сам научила да летим“), Риазе Фостер Елба, Анета Томашевић, Пол Ленард Мареј и други.

ног филма на ободима колубарских копова



# ска прича ом пејзажу



/// Фото: В. Вифентиг

Бјековић, која је радила на дизајну костима, радили сценографију. Како нам је Владимир објаснио, више времена је проведено у осмишљавању самог дизајна шатора и њиховог распореда него у самој изради и постављању, које је трајало шест недеља. А активности на припремама на терену почеле су крајем јуна.

## И акција!

Наша екипа, са жељом да забележи атмосферу и уз напомену да смо добили медијску ексклузиву, сет је посетила у предвечерњим сатима у другој половини августа. Како би прича била потпуна, локацију смо обишли и једног преподнева почетком септембра.

На терену мноштво опреме за снимање – камере, преносни рефлектори, видео-опрема. У моменту када смо пришли аутентичном призору копа, прилагођеном поменутом селу, чули смо чувено редитељско:

– И акција!

## Наш, а светски

Ковачевићев „Опрост“ изборио је подршку Филмског центра Србије и намењен је међународној публици. Снима се у продукцији куће „Void Pictures“ из Београда, а копродуцент је „Телеком Србија“. Продуценти су Филип Ковачевић, Ђорђе Станковић и Вукота Антуновић.

Испоштовали смо савршену тишину која је била потребна за кадар. Говори Предраг Бјелац, глумац, који снима сцену са дечаком Савом Веселиновим. Осим њих, чује се и неколико кокошака које су део сценарија. Екипа негодује јер су кокошке прегласне, али њих је тешко натерати да испоштују сценарио.

Како нам је Пеђа Бјелац касније рекао, ови млади аутори тачно знају шта желе, нема великих дилема. Ради се прецизно, студиозно, све је испланирано до најситнијег детаља и по светским стандардима.

Запазили смо и да се (иако када на екрану видимо готову једну сцену изгледа да снимање не траје дуго) један кадар понавља изнова и изнова, све док редитељ не каже да је то – то. Да је реч о увек мукотрпном процесу потврдио нам је и овај искусни глумац, који је учествовао у многим светским филмским пројектима, међу којима је чувени „Хари Потер и Пламени пехар“, у коме глуми Игор Каркарофа. А на питање зашто је прихватио улогу у филму „Absolution“, Бјелац је рекао:

– Свака улога је нови изазов за мене. Веома је занимљиво то што је ово српски, а научнофантастични филм. Не сећам се да је ико то икад радио код нас. Можда је било неких детаља у серијама, али ово је по жанру чиста научна фантастика, а притом на енглеском језику, што је додатни изазов не само за мене него и за остале глумце.

Да се мислило о сваком детаљу, посведочила нам је и Јелисавета Цвјетковић,

коуч за акценте, чија је улога да са глумцима вежба изговор текста на енглеском језику, како би све звучало заиста светски.

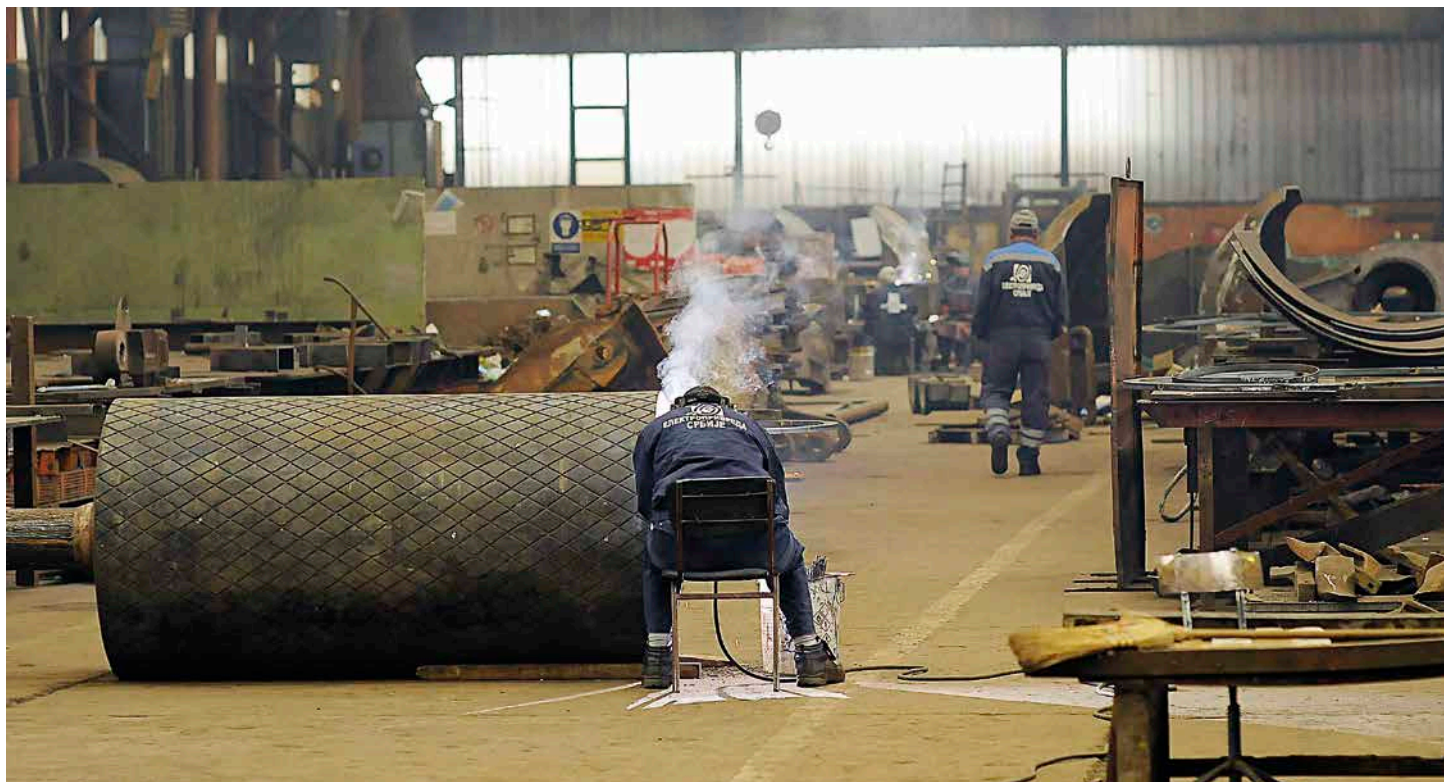
Са њом у режији снимање кадрова прати и Александра Орловић, секретар режије, односно супервизор сценарија, чији је задатак да прати сваки детаљ да се не би дешавале грешке у филму, сценарију, на костимима...

Једну од главних улога тумачи и Нина Кири, канадска глумица српског порекла, која се прославила улогом Алме у популарној НВО серији „Слушкињина прича“. Редитељ признаје да је долазак до ње био посебан процес, веома важан за профилисање овог српско-међународног пројекта. Нина, са друге стране, каже да је веома задовољна што је део овог филма и што може да допринесе његовој промоцији.

– Веома сам срећна што филм продукцијски раде људи из Србије, али се прави интернационалан филм на енглеском језику. Допао ми се тај концепт и желим да то успе због њих. Сматрам да је Филип генијалан као редитељ. Такође, локација је сјајна, осећам се као да смо на Месецу – поделила је са нама утиске популарна глумица.

Нисмо пропустили прилику ни да обратимо пажњу на детаље који се снимају, и на то како то све изгледа из другог угла, на камери за редитеља. Мало је рећи да је за нас лаике то био бескрајно занимљив доживљај и да једва чекамо да све видимо и на филмском платну.

М. Пауновић



# Брига о опреми ТОКОМ ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

Уз реорганизацију радника из сва четири погона у року су завршени летњи ремонтни послови, а активности ће бити настављене и у наредном периоду - каже технички директор Драган Стојановић



■ Драган Стојановић

**З**бог повећања броја система током последње две деценије, али и смањења броја запослених, некадашња пракса да се ремонтни послови реализују у периоду од краја фебруара до краја новембра значајно је измењена. Тако су послови на одржавању опреме ове године отпочели још у јануару, а има и оних који су, иако је главни замах одрађен током најтоплијег дела сезоне, планирани за крај године.

Према речима техничког директора „Метала“ Драгана Стојановића технолошки процеси захтевали су да се током протеклих 20 година број система на површинским коповима повећа за скоро 50 одсто. У том

периоду дошло је и до осетног смањења броја радника, који су, напомиње, сад просечне старости 53 године.

– Некада је било 14 система, а сада их има 20. Велики део те опреме стар је неколико деценија. А јасно је – што је опрема старија, потребно је више времена и резервних делова за њено одржавање.

Зато смо морали да се реорганизујемо тако да максимално искористимо расположиве ресурсе и капацитете сва четири погона у „Металу“ како бисмо могли да испуњавамо своју делатност и главну обавезу – да омогућимо да рударски системи и рударска механизација РБ „Колубара“ несметано функционишу са циљем континуалне испоруке угља термоелектранама – рекао је Стојановић.

Технички директор додао је да је питање броја радника који су на располагању веома сложено, и да Погон за ремонт, који је иначе задужен за ремонте, не може сам да реализује све инвестиционе оправке. Зато се у периодима кад је највећи обим

## Превентивно одржавање

Идеално би било да основни циљ и тежња у будућности буде да имамо готове и спремне делове, који одмах на лицу места могу да буду уграђени уместо пропалих. Постоје две групе од по пет, шест багера који имају све исте делове, тако да када се скине похабан део, он се регенерише у радионици и може после да се угради у неки други, исти по карактеристикама. Таква комбинаторика смањује застоје и повећава ефекте рада – наводи Драган Стојановић.

посла (ремонти угљених система), ангажују и остали погони – погон Монтажа, као и бравари и заваривачи из погона Елмонт и из Погона за производњу, јер то је најдефицирарији и најпотребнији кадар током ремонта.

– Том прерасподелом људи, конкретно ове сезоне, током три ударна месеца колико трају ремонти угљених система, успели смо да све послове завршимо у року – објаснио је саговорник, уз напомену да је задржан ниво квалитета у раду.

Стојановић је подсетио да на тамнавским коповима у том периоду у исто време стоји неколико угљених система, а рокови су стриктни и трају по 25 дана, јер је цео процес везан за рад термоелектрана. Ремонт тих угљених система почне 15. априла и завршава се 30. јуна. Осим рударских справа у току та три ударна месеца, ради се ремонт и Дробилане.

– До одређених кашњења довели су и кварови који су откривени током дефектаже справа. Пракса је да ми добијамо дефектажне листе у оквиру којих корисници наведу шта је неисправно и шта треба да се уради, замени или сервисира. Те листе се праве и по неколико месеци раније, дакле пре него што справа дођу на ремонт. Ипак, неретко се догоди да неко оштећење буде примећено тек током дефектаже, најчешће на редукторима или бубњевима, па се тај склоп превентивно среди да би био спречен већи отказ касније у раду багера, и већи застој – објаснио је Стојановић.

Уз рад на терену, велики део посла се одвија у радионицама. Набавке морају да прођу одређену законску процедуру, а она изискује време. Дешава се и да неке буду обустављене, пропадају, па буде одлагања. Онда се ради регенерација постојећег материјала, односно постојећег дела. Неретко се деси да се тај део, одређеним поступцима, доведе у стање да буде као нов. То је могуће захваљујући огромном знању запослених у „Металу“, који имају 70 година дуго колективно искуство, од мајстора до пројектанта, захваљујући коме су одлична подршка „Колубариним“ рударским машинама, и по чему су јединствени.

М. Пауновић

## Редослед

Редослед ремонта зависи од технолошких потреба копова и осим за угљене системе, мења се из године у годину. Ове године прво је рађен БТС систем на Пољу „Е“ и Трећи део Суве сепарације „Прераде“, затим ремонт угљених система тамнавских копова заједно са Дробиланом, па БТУ на Пољу „Е“ који прати и ремонт остатка „Прераде“ – Мокре сепарације и Прве и Друге фаза Суве сепарације. Остало се усклађује са стањем справа, потребама и могућностима, у зависности од планова производње.



■ Саша Прица



■ Живко Петровић

# Настава кроз рад

Запослени ће током октобра почети рад са средњошколцима који ће, у оквиру пројекта дуалног образовања, уз њихов надзор обављати стручну праксу

Први кораци у реализацији пројекта дуалног образовања на Пољу „Г“ направљени су почетком године када је Техничка школа „17. септембар“ из Лајковца одабрала простор Машинске радионице у овом погону за извођење наставе кроз рад за своје ученике другог и трећег разреда, образовног профила бравар-заваривач.

С обзиром на то да овакав вид сарадње до сада није спровођен на угљенокопу који је наследио некадашње „Источно поље“, почетак наставе захтева да се испуне одређене процедуре, као што су склапање уговора између школе и послодавца, послодавца и ученика, а пре свега, потребне акредитације Рударског басена „Колубара“. Простор и услове за процес учења оцењују комисије Привредне коморе и ЕПС-а, које су недавно биле у посети поменутој машинској радионици.

Обуку за инструкторе организовала је Привредна комора Србије, а њу је похађало пет запослених са површинских копова. Један од њих је Живко Петровић са Поља „Г“, који ће са колегом Гораном Мојићем ученицима бити инструктор дуалног образовања.

– Након обуке полагали смо испит који се састојао од писменог и усменог дела, и на основу тих резултата добили смо лиценцу

Привредне коморе за инструктора дуалног образовања. Један део обуке односио се на наш приступ деци. С обзиром да сам и лиценцирани учитељ фудбала, област рада са младима ми није непозната и сигуран сам да неће бити никаквих проблема. Али оно што, пре свега, морамо да обезбедимо је безбедност деце док су код нас – рекао нам је Петровић.

Саша Прица, шеф Машинске радионице, мишљења је да је овакав вид наставе, учење кроз рад, изузетно значајан за стварање квалитетног кадра. Из сопственог искуства зна да излазак из средње школе, а да нисте видели ниједну алатку нити машину на којој се обавља посао, није позитиван подстицај за младог човека, без обзира да ли ће наставити школовање или не. Како каже, сви запослени из радионице биће укључени у процес радног оспособљавања ученика, водећи пре свега бригу о њиховој безбедности. Према његовим речима, имају више него добре услове, машине, квалитетан кадар и довољно простора да их сместе. Највише времена ученици ће проводити у заваривачкој радионици, а најчешће ће од алата користити угаону брусилу и апарат за варење. Сви запослени биће ту да им пруже неопходну подршку и помоћ.

М. Димитријевић

## За ђаке пуно радно време

План и програм по коме ће се спроводити настава инструктори ће добијати од професора из школе. Ученици ће током практичне наставе кроз рад учити и радити пуно радно време, а по Закону о дуалном образовању они код послодавца могу да проведу највише 30 сати недељно. За њих је предвиђена и материјална надокнада.

# Челик се кали у „Металу“

Будући инжењер треба да види све делове производње, а тога у малим компанијама нема – сматра студент из Турске

Величина и важност Рударског басена „Колубара“ и жеља да се упозна Србија пресудиле су да Оркун Ефе Челик, студент машинства измирског универзитета, изабере „Метал“ за обављање своје праксе. Преко Националног одбора за међународну размену студената за стручну праксу (The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience – IAESTE Serbia) Челик је током јула и августа у „Металу“ теорију потврђивао и проширивао и истовремено стицао практична знања и вештине. Турчин је један у низу студената из Бразила, Шпаније, Ирана, Туниса, Либана и других земаља који су у „Колубару“ долазили последњих година. Овај низ држава је, према текстовима листа „Колубара“, започет још шездесетих година

## Реципроцитет

Организовање боравка и пласмана страних студената у Србији ствара предуслове и могућност да и наши студенти, по принципу реципрочне размене, одлазе на инострану стручну праксу. Без пријема странаца зауставља се пракса наших студената ван граница Србије. Дobar пријем страних студената помаже да осигурамо бољи третман наших у иностранству – указује Драган Вукићевић, директор српског огранка организације IAESTE, одређујући дугогодишњу сарадњу са „Колубаром“, тј. „Електропривредом Србије“ као веома успешну.



прошлог века студентима из Чешке и Пољске.

Након општег увида у рад фабрике, Челик се упознао са током кретања материјала кроз пријемну контролу, унутрашњу транспорт, припрему материјала, машинску обраду и друге радне јединице кроз које се реализује цео процес. Посебан акценат био је на технологији заваривања. Научио је програме Catia и AutoCAD Mechanical. Добио је литературу на енглеском језику. Радници „Метала“ добро су реаговали на колегу из иностранства.

– За мене је ово незаборавно искуство. Нисмо се бавили само канцеларијским дизајном већ свим областима машинског инжењерства. Школа је теорија. Уколико жели да буде добар, прави инжењер мора да има доста праксе и да зна примењиве ствари. Треба да иде у производњу и да зна шта је на крају процеса. За стручну праксу препоручујем „Колубару“ и, уопште, велике компаније. Изузетно је важно да будући инжењер види све делове производње, а тога у малим фирмама нема. Захвалан сам на свему што сам научио у „Металу“

– сумира утиске Оркун Ефе Челик, на кога су импресиван утисак оставили и површински копови и рударска механизација.

Челиков ментор био је Драгољуб Илић, водећи пројектант у „Металу“. Рачунајући и оне студенте који су долазили преко других међународних програма, Илићу је ово 12. менторско искуство са странцима. План активности, осмишљен за првог студента, сваке године унапређује. Признаје и да данас има више стрпљења.

– Студенти најпре треба да схвате где су дошли, а за то треба времена. Наш колега је посвећен, вредан и захтеван у позитивном смислу. Очигледан је његов напредак. Тешко је ако завршите факултет а да ни у једну фабрику нисте ушли. Посебно водимо рачуна о безбедности. Увек иде са мном, увек под опремом – напомиње Илић.

Пракса на којој је у „Металу“ био 2004. године Илићу је донела непроцењиву корист. Када је почео да ради у овом погону, његово знање из заваривања било је врло скромно. Највећи део тог посла научио је управо у „Металу“.

– Ако једна фирма прима стране студенте, то значи да има шта да понуди јер они желе да дођу. У Србији се само у „Металу“ може видети оваква машинска опрема, овакво заваривање, организација. Не бирају нас узалуд. И оно најбитније... На пракси учите и међуљудске односе. Упознајете се са колегама и комуницирате. Онда сретнете некога ко има тежи карактер, а треба да сарађујете. То је неопходно – појаснио је Илић, додајући да менторство и њему самом значи у смислу професионалног развоја.

М. Караџић

## Други поглед

Студентски доживљај радних обавеза употпуњивала су рана устајања и свакодневна путовања из Београда, где је Оркун Ефе био смештен.

У слободно време је обилазио престоницу и Србију. Народ је доживео као предусретљив. Без обзира на бројне заједничке речи, српски језик му се чини тешким јер је, како запажа, реченична структура другачија.



Седморица ентузијаста од 5. до 22. августа, у оквиру спортског изазова прешла су део Дунавске бицикличичке руте, пут дуг 1.575 километара, ефективно возећи чак 100 сати и 50 минута

**Н**а дуг и неизвештан пут почетком августа кренуло је чак седам чланова бицикличичке секције Планинарско-смучарског друштва „Ђира“ из Лајковца, што је за овакве туре велики број и представља посебан подухват. Од седморице одважних, шесторица су радници „Колубаре“ – Милан Јовановић, Иван Ђурђевић, Милош Ђорђевић, Зоран Савић, браћа Милан и Милиша Мушицки, док је један од њих пензионисани „Колубарин“ радник – Милорад Копривица, који има 71 годину и он је феномен сам за себе. Остали из групе слажу се да

## У пустој Баварској Лајковчанин

– На делу руте кроз Немачку, јужну Баварску, дешавало се да возимо километрима, а да не видимо човека – све продавнице, кафићи, ресторани били су затворени. Ноћили смо у малом импровизованом кампу у градићу Вохбургу. Камп је био скромно опремљен, без купатила. Кренули смо до продавнице да купимо нешто хране и на том путу, док сам био у мислима где следеће идемо, какав је тамо камп, како ће остали прихватити услове у кампу, растројен подижем главу и угледам познато лице – комшију Николу Мештеровића, који је у Лајковцу живео на 200 метара од мене. То је био једини човек ког смо срели. Угости нас је, код њега смо се истуширали и опрали сву прљаву гардеробу – поделио је са нама анегдоту са пута Милан Јовановић.



је, иако је најстарији, физички најспремнији, у најбољој форми, и да је захтевну туру најбоље поднео.

Пре две године у истом саставу седморка је на два точка отишла до Хиландара, затим на Блед у Словенију, у Темишвар, Источну Србију. Дунавска тура је до сада најдужа и најозбиљнија рута коју су прешли. Сваки дан су возили у просеку стотинак километара, а веће паузе су правили у Бечу и Будимпешти. Током ноћи су камповали или одседали у резервисаном смештају – десет ноћи су провели у кампу под шатором, и осам у апартманима.

Кретали су рано ујутру, цео дан проводили у војњи и тек увече стизали у смештај или камп. Када стигну, иако уморни, свако би приступио свом задужењу – један је намештао шаторе, други спремао храну, трећи прао судове. Како истиче Иван Ђурђевић, референт за техничко спровођење поступка у Правној служби у оквиру које ради Одељење за утврђивање повреде радне обавезе запослених, све је у доброј организацији. Ујутру рано се кретало даље, јер опет је требало прећи стотинак километара.

– На умор се надовезивала свест о томе да ако један дан пропустиш, нешто се деси, већ

си у проблему, све се помера. Само имаш у глави да увече мораш стићи до одређеног места, било како. Неизвесно је било, али ипак смо успели. У таквим ситуацијама човек спозна себе, видиш какав си у групи, какав си према природи, да ли си борац, да ли ћеш да узмеш последњу чашу воде, да ли ћеш да понудиш другоме последњу кору хлеба. То је борба са собом – каже Ђурђевић који се бициклизмом бави десетак година.

Како каже, најтежи део био је преко Фрушке горе због великог успона. Вожњу су отежавали и временски услови – тешко је било возити када на асфалту брзиномер мери 45°C. Кроз Немачку и део Мађарске пратила их је киша, али тада су облачили кишно одело и настављали даље, без стајања. Према Ђурђевићевим речима, изрека не постоји лоше време, постоји само лоша опрема. Рута прати ток Дунава – некад је то пут, коловоз где иду аутомобили, некад су магистрале, а некад те одведе у кукуруз, на земљане путеве, у шуме.

Фронтмен је био Милан Јовановић Јоле, организатор циклотуре, оснивач бицикличичке секције која функционише под окриљем Планинарско-смучарског друштва „Ђира“, и главни мотиватор групе.

– Још у октобру прошле године имао сам испланирану руту и смишљао план где ћемо спавати, колико километара ћемо дневно прелазити. Пратио сам где су кампови, резервисао смештај, тако да смо имали јасан распоред. Плашио сам се за здравље сваког у групи, јер смо раније већ имали случај да на путу неко од учесника има озбиљан здравствени проблем. Велико оптерећење је било испратити мапе, навигацију, временске прилике и услове на путу. Дешавало се да пратимо навигацију и наиђемо на радове на путу. Али знали смо да нема стајања и нема назад – истакао је Јовановић и рекао да им је у плану, након организације Бициклијаде 21. септембра у Лајковцу, да наредне године пређу други део Дунавске руте – од Кладова до ушћа Дунава у Црно море, а размишљају о идеји да та тура буде хуманитарног карактера.

Међународне бицикличичке туре, поред тога што су посебан спортски изазов за бициклисте, атрактивне су за локалну заједницу – где год да се седморка појавила са српским заставама на бициклима, изазвала је позитивне реакције и одушевљење људи. Својерсни амбасадори, спортисти су промотери локалне заједнице на свој и свима прихватљив начин.

А. Тошић

## Дунавска бицикличичка рута

Дунавска бицикличичка рута Д6, део је Европске мреже бицикличичких рута ЕуроВело која пресеца Европу уздуж и попреко. Д6 је 2019. године на Међународном сајму туризма у Берлину проглашена за најатрактивнију до сада трасирану бицикличичку руту у Европи. Најпопуларнија и најлепша рута прати цео ток Дунава на дужини од 2.875 километара – од изворишта Дунава испод Шварцвалда у месту Донауешинген, до уливања у Црно море. Група је за своју туру изабрала део руте, од Немачке, Аустрије, преко Словачке, Мађарске, и делимично кроз Србију, јер су руту пресекали и спустили се до Лајковца, где су их дочекали суграђани и медији.



Љубав ка стреличарству привукла је Ивану Тасић у удружење које протеклих 14 година оживљава прошлост на различите начине, враћајући посетиоце у доба Немањића и приказујући период средњовековног Балкана

## Кад рударски инжењер одапне стрелу

– Мој посао подразумева рад на комплексним пројектима који захтевају иновације, сарадњу са стручњацима различитих профила, али и решавање изазова и проблема, међу којима су, рецимо, усаглашавање пројеката са све строжијим еколошким и безбедносним стандардима. Рударство јесте и биће најтежи посао који, уз све иновације и модернизацију, и даље као најважнији ресурс има човека – радника на терену – објашњава Ивана.

Љубав ка стреличарству довела ју је у удружење које протеклих 14 година оживљава прошлост на различите начине, враћајући посетиоце у доба Немањића и приказујући период средњовековног Балкана.

– Уметност коришћења лука и стреле без икаквих помагала, односно инстинктивно стреличарење, јесте „зен“ вештина која се учи на нашим тренинзима. Уз адекватно научене технике, временом постајете једно са луком и када одапнете стрелу, ви у ствари испуштате све оно што вас мучи. Људима је увек занимљиво да чују откуд инжењер рударства у оваквом удружењу. Одговор је једноставан – све нас, чланове, спаја љубав ка нашој земљи и богатој традицији коју не смемо да заборавимо. Напротив, са поносом неисцрпно причамо и радимо на промоцији како ван Србије, тако и на нашем тлу – прича Тасић.

„Бели орлови“ броје преко стотину активних чланова, а осим стреличарства, промовишу и бохурт, спорт у коме се такмичари уз помоћ разноврсних техника мешаних борилачких вештина боре користећи затупљено метално оружје, а све у оклопима тешким преко 30 килограма. Чланови могу да се опробају и у гађању самострелом, док је посебно атрактивна

школа соколарства, некадашња привилегија краљева, која пружа непоновљив доживљај и прилику да се учи од професионалаца и ради са птицама грабљивицама.

– Неизмерно смо поносни на младе генерације који нас прате од фестивала до фестивала, расту уз нас, угледају се на витезове који нису само у бајкама већ упознају једног Александра, Јована, Саву... Витезове који им причају о најлепшим причама наше историје, о врлинама, о томе како да би био прави витез треба да поштујеш оца, мајку, сестру или брата. Будеш добар у школи. Деца имају прилику да слушају витезове и угледају се на њих. То је наше наслеђе – каже наша саговорница.

С. Ђоковић Станковић

Средњовековни фестивал „Бели орлови“, који промовише српску и европску средњовековну баштину, одржан је од 30. августа до 1. септембра други пут на Доњем граду Београдске тврђаве. Више од 5.500 посетилаца имало је прилику да види како је изгледало средњовековно село, да у оквиру радионица старих заната и вештина учи о калиграфији, мозаицима, сарачком, столарском и ковачком занату. Посебно занимљиве су биле витешке борбе у оклопу, као и ђустрадање, несвакидашњи шоу који приказује борбе витезова на коњима. Учесници фестивала носили су реплике средњовековних одора и оклопа, штитове, мачеве, копља и друго оружје, опрему израђену с пажњом по узору на историјске моделе.

У сарадњи са ЈП „Београдска тврђава“ фестивал је организовало Удружење за очување старих заната и вештина „Бели орлови“ у чијој је Служби за односе с јавношћу Ивана Тасић, по струци рударски инжењер, запослена у пројектантском тиму РБ „Колубара“, у Организационој целини „Пројект“ у Лазаревцу. Говорећи о свом занимању она истиче да за жену посао у рударству може бити изазован из више разлога, али да је, наравно, могуће постићи успех.

### Међународни карактер

Средњовековни фестивал „Бели орлови“ окупио је учеснике из Македоније, Бугарске, Румуније, Мађарске, Републике Српске, Хрватске, Чешке, Словачке, Турске, Француске, Црне Горе, Шпаније, Пољске, Русије, Молдавије, Италије, Швајцарске, Кине и Србије. Приказане су различите ношње са сложеним везовима, ручно плетене тканине и специфични украси карактеристични за одређене области и временске периоде, док је велика пажња посвећена аутентичности и прецизности у сваком аспекту реконструкције, укључујући избор тканина, боја и техника израде. Средњовековна музика изводила се на традиционалним инструментима, а уз плес играча са ватром, костимираних витезова и дама, оживела су времена славних ратника чији се подвизи и херојства и дан-данас препричавају.

# Дечји осмех на улицама града

**М**еђународни фестивал хумора за децу под слоганом „Ја нисам број! Смејем се и дете сам ове планете!“, 36. по реду, обрадовао је и овог септембра малишане свих узраста богатим програмом.

Ревије дечјих драмских група у Центру за културу Лазаревац, изложбе, гостовања писаца у основним школама, кликерџада за предшколце, радионице за основце и средњошколце, поворка маскиране деце и стручни скуп о стваралаштву Драгана Лукића само су део садржаја за чију се организацију побринула Библиотека „Димитрије Туцовић“ у Лазаревцу.

Више писаца посетило је наш град међу којима су Горан Новаков, Урош Петровић, Николета Новак, Бранко Стевановић, Бојан Љубеновић, Душко Домановић, Дејан Алексић, Тоде Николетић, Душан Поп Ђурђевић,

док је за забавни део програма задужен музичар Бранимир Росић.

Награда „Златно Гашино перо“ за стваралачки допринос фестивалу и срећи детињства додељена је новинару и књижевнику Бошку Ломовићу, док је „Сребрно Гашино перо“ које се додељује за најдуховитију књигу за децу објављену између два фестивала на српском језику припало Драгани Младеновић за „Игру скривања“. Диплому „Широки дечји осмех“ за животно дело и дугогодишњи рад на ширењу ведрине детињства добио је писац Милоје Радовић.

Награђени су бројни дечји ликовни и литерарни радови, док је за апсолутног победника фестивала проглашена Ива Крнетић, ученица седмог разреда Основне школе „Свети Сава“ из Чачка.



с.ђ.с.

Детаљ са свечаног отварања

■ Невена Доганић, шампионка у масажи, масерски судија и едукаторка

## Масажом до физичког и духовног здравља

Лазаревчанка је део тима који ће почетком октобра представљати нашу земљу на Купу нација у Паризу

**А**ко се не осећамо добро у својој кожи, не можемо се осећати добро ни у односу са другима. Брига о себи је рад на јачању нашег физичког, духовног и менталног бића – ово је једна од порука која се може пронаћи на Инстаграм страници Neva beauty and therapy, салона истакнуте лазаревачке физиотерапеуткиње Невене Доганић. У Паризу 6. и 7. октобра Србија ће први пут учествовати на Купу нација, а српски тим који је оформио Мирослав Шкорић, вицепрвак света и судија на међународним и европским првенствима у масажи, поред Невене чине Немања Марковић, Димитрије Иванов, Адмир Синановић и Владимир Паунов.

– Пред нама је велики и озбиљан задатак, да на прави начин представимо нашу земљу и покажемо шта је то што нас од других издваја. Ја ћу се такмичити у категорији ајурведа. Реч је о традиционалној индијској науци о здрављу која човеков живот посматра холистички и наглашава важност уравнотежене исхране, физичке

активности, бриге о менталном, духовном и емоционалном здрављу. Масажи са којом ћу се представити циљ је енергетски баланс и потпуно опуштање – навела је Невена Доганић, тридесеттворогодишња физиотерапеуткиња која се овим позивом бави последњих осам година.

Невена поседује више од 50 завршених едукација масажних техника, десет медаља и два пехара, односно две апсолутне победе на шампионатима. Ове године је добила статус судије на основу својих постигнућа на шампионатима у масажи, а како истиче највеће успехе је остварила последње две године. Међу њима се убрајају учешћа и



награде са многих такмичења, организовања бројних семинара, едукација, као и суђења на такмичењима у масажи.

– Мој највећи професионални изазов је да будем боља данас него јуче. Уколико се одлучимо да учимо и напредујемо онда морамо и константно да радимо на себи. Зато велику енергију улажем у своје знање и свој бренд, и ту нема простора за одустајање. Без мукотрпног рада и учења не може се поставити стандард и квалитет – истакла је Невена, додајући да своју енергију црпи из породице и дружења са драгим људима.

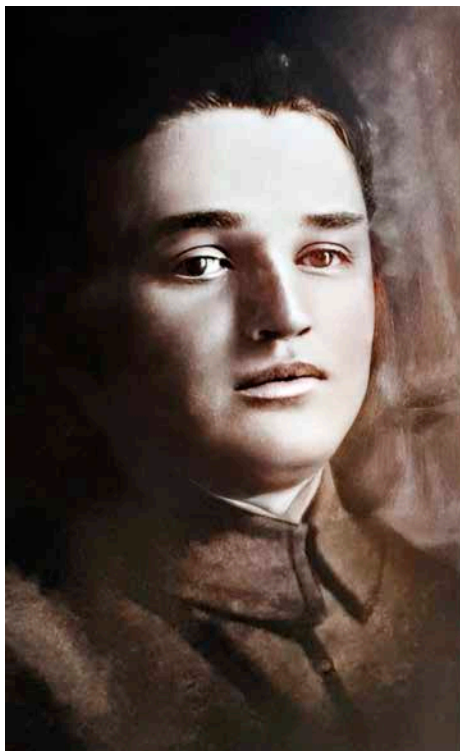
Невена каже да јој је највећи изазов донети коначну одлуку о најбољем такмичару, јер многобројни масери су изузетно способни и квалитетни. Њене едукације су пажљиво осмишљене како би своје искуство и знање делила са колегама и помогла им да напредују и савладају одређене масажне технике.

– Како радим посао који волим није ми ништа тешко, а једна од позитивних страна тих сусрета је упознавање дивних људи и квалитетних стручњака, као и велика професионална инспирација коју ми пружају – каже Невена, додајући да јој је у овом послу најтеже било првих година када је било тешко развијати посао, изборити се са финансијским потребама салона и балансирати на релацији пословно-приватно.

М. Павловић

Видело се и на први поглед да Добросава и Смиљу нешто копка изнутра, у дубини њихових душа. О томе се није причало гласно, али цела варош је знала за њихову несрећну судбину – да им је син јединац Тихомир осуђен на смрт због убиства

## ЋИЛИМ



■ Тихомир Максић

Добросав Максић био је касалин и баштован. Живео је са својом супругом Смиљом у малој кући с прелепим двориштем у центру Лазаревца. Имали су и радњу у којој се могло набавити све и свашта. Ако би ишта преко дана зафалило у домаћинству могли сте бити сигурни да ћете то пронаћи у њиховој беспрекорно уређеној бакалници. Свеже поврће, домаћу сланину, црни кувани сапун, кисели купус, или туршију, свеједно.

„Радња је била пространа. Сва у рафовима. Са стране на поду су ћупови са киселом паприком и зеленим парадајзом, и каца са купусом. Поред рафова је тезга и на њој кантар тепсијаш. Поред радње је била ониска кућица – увек чиста, окречена, са четири мајушна прозора. Испред ње турска калдрма и клупица. А калдрма до последњег сантимера покривена пркосом“, описала је прелепо имање брачног пара Максић Лазаревачка списатељица Радмила Ћирић Алексић у својој књизи „Танго сећања“.

Добросав је био отворенији од своје супруге, али то не значи да је и он много причао. Пре би се рекло да су обоје изгледали некако осамљено, као занесени неким црним слутњама. Смиља је била повученија од свог супруга. Тиха и ненаметљива, понекад би била виђена како на клупици поред радње с неком од познаница води кратке разговоре. Носила је тамну мараму, дугачке богато набране сукње, и то увек у тамно модрој боји.

Видело се на први поглед да Максиће нешто копка изнутра, у дубини њихових душа. О томе се није причало гласно, али цела варош је знала за њихову несрећну судбину. Да је њихов син јединац Тихомир осуђен на смрт због убиства. Добросав је имао и те како много разлога да верује како су злу коб која се надвила над његовом породицом, призвали заправо његови греси из младости.

### ■ Јела и Милан пре Бони и Клајда

„За многе дуго беху два бића што у срцу своје носе љубав, Бони и Клајд, са изгледом што вара и илузије ствара, беху нежан пар...“ Певао је познати београдски шансоњер Драган Стојнић 1968. године, само неколико месеци пошто је Џорџ Феј издао

касније ове подтаке изнео у истрази, али је на суђењу ипак повукао сведочење.

### ■ Чачански процес

Хајдучија је крајем 19. века у Србији попримила озбиљне одлике организованог криминала, а убиство Бацковића била је последња кап која је прелила чашу. После дуготрајних потера полиција је похватала многобројне хајдуке и њихови јатаке. Од 1. септембра до 6. октобра 1897. године у Чачку је одржан чувени Чачански процес. То је било и остало највеће суђење у историји српске судске праксе.

Укупно је процесуирано 95 хајдука и њихових јатака, међу којима су биле и четири жене. Суд је имао веома сложен посао, јер је оптужницом било обухваћено 180 тешких кривичних дела извршених током пет година пре суђења. Међу њима – три покушаја и чак 15 убиства. Шесторица их је осуђено на смрт: Милан Бркић, Војко Тимотијевић, Илија Павловић, Сима Милинковић и два њихова јатака. Јелена Рајчевић осуђена је на 20 година робије.

Хајдуци су стрељани почетком децембра на платоу Алваџинице на периферији Чачка. Последње речи Бркића упућене маси која је била около пре стрељања биле су: „Нисам отишао у хајдуке што сам волео хајдучију! Мене су тамо отерали...“ Његове речи заглушио је плотун.

Док је падао у шаџи је чврсто стискао мараму извезену црвеним концем са натписом у углу: „Своме побратиму – горском цару – Јела“.

### Лазаревчани на Чачанском процесу

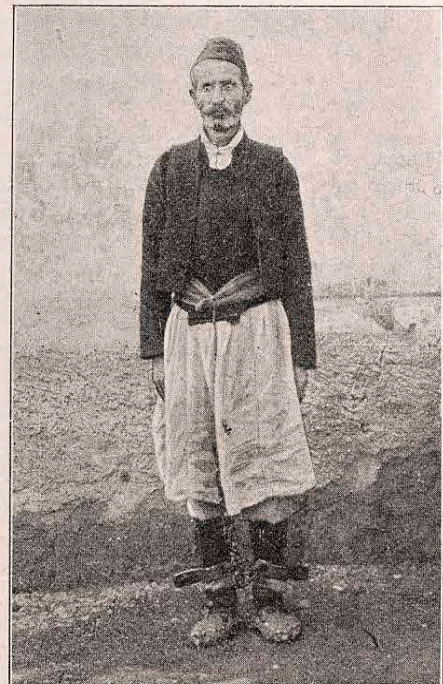
Поред Добросава Максића који је добио пет година робије, на Чачанском процесу осуђено је још једанаест мештана лазаревачке општине. На 15 година тешке робије у оковима осуђен је Будимир Вишњић из Смердљиковца (Брајковца), девет година мање у оковима провео је Јанко Петровић Цинцарин из Зеока. Још двојица хајдучких јатака из Зеока добило је по пет година робије, то су Светозар и Дамјан Милојевић. На истоветну казну осуђена су и двојица мештана села Смердљиковац, Светолик Бугарчић и Митар Лазаревић, док је њихов комшија Ратко Ђорђевић добио три године затвора. Вићентије Топаловић из Шопића, Владимир Савић из Мирсаљаца и браћа Ивко и Митар Аћимовић Шора из Крушевице, осуђени су на по пет година робије. Стаменија, удовица Јеремије Јовичића из села Зеока, једина је жена из лазаревачке општине која је осуђена на Чачанском процесу, и то на три године робије.



Добросав Максић.



Никола Рајчевић.



Исаило — Миша Јелисијевић.

На том историјском суђењу на клупи за окривљење нашао се и један Лазаревчанин. Био је то Добросав Максић који је као хајдучки јатак осуђен на пет година робије. Горњи Лајковац, где је рођен доброћудни баштован, био је у оно време центар хајдучије и дао је многе хајдуке. Добросав их је познавао из младости, па им је због тога на разне начине помагао и скривао их.

По повратку с робије Добросав је баталио криминал и посветио се легалном послу. Убрзо је стекао велики углед у чаршији, па је његова проблематична прошлост лагано почела да пада у заборав.

### ■ Коцка му дошла главе

Максићи су имали сина јединца Тихомира за кога су живели. Посебно јер су изгубили две ћерке, једну са пет месеци, а другу која је тек напунила годину дана. Тика је био висок, крупан, леп, увек пуног новчаника. „Уметнуо се на оца“, причали су варошани. Увек у најлепшем оделу. Све је имао, али му неки андрак није дао мира. Почео је да се коцка.

Убрзо је постао главна тема чаршијских прича. Прво због љубавне афере с апотекаровом женом, а онда и због коцке. Тако се удесило да неки трговачки путник сврати у кафану „Таково“ баш у време кад се и Тика тамо задесио. Крену да се картају, али се испостави да је путник био бољи коцкар. Да би повратио велики новац који је изгубио, Тика га је сачекао на Столицама, узвишењу изнад Лазаревца. После краће свађе потегло је нож и убио га.

Судила су му три суда, и сваки је донео исту пресуду: „На смрт!“ На крају је и краљ одбио помиловање, а владика да га попови опевају и сахране на гробљу. Оног дана кад су га повели у кочијама на стрељање, на исто

оно место где је убио несрећног путника, док су пролазили поред његове куће, мучна Смиља изнела је ћилим.

– Јој, мени кукавици, где ћеш, сине, туго моја – кукала је Смиља из свег гласа док су пандури окретали главу.

На крају су кола због гужве и окупљеног света ипак застала. Смиља је искористила тај тренутак да би притрчала и пандуру у руке тутнула онај ћилим.

– Простри му у раку да му не буде зима – тихо је прозборила кроз сузе.

Плакао је и газда Добросав, али и народ који се ту окупио. Добошар је још једном гласно прочитао пресуду. А онда су сви ћутке ушли у куће.

После неког времена са Столица одјекнули су злокобни пуцњи пандурских танцара.

Д. Ђорђевић

## Рабација

Хајдук Милан Бркић важио је за веома свирепог човека. Своје жртве палио је ватром да би му одали где крију новац и драгоцености, а није презао ни од убистава. Зато му је на суђењу један сељак из Пролома држао страну: „Није ме мучио, а то што ми је паре узео, па такав је његов хајдучки занат!“

Иначе Бркић је о својим злочинима редовно извештавао окружног капетана. Имао је и свој печат са фирмом – „М. Бркић, Горски Цар“. Своја саопштења упућена капетану потписивао је са „Напредњацима судија“. Бркић је касније на Чачанском процесу признао све злочине, укључујући и 15 убистава. Није признао само један, да је неком домаћину украо овцу. Један сељак подробно је описао свој сусрет с хајдуцима Милана Бркића.

– Онда су ме притегли и пита ме Бркић: „Казуј, море, од које си ти варбе?“ Ја сам се правио да не разумем, и гледам низа се. „Казуј, за коју си партију?“

На том месту Вићентије Васовић, из Љутица, прекинуо је своје сведочење.

– Па, шта си му рекао – упитао га је судија,

– Рекао сам му: Господине хајдук, ја сам рабација – тако је спасао главу промућурни сељак.



# Кошаркашки свет из маште

Раде Танасковић Тане оставио је неизбрисив траг у одрастању својих пулена који су његове необичне тренерске савете слушали увек широм отворених очију

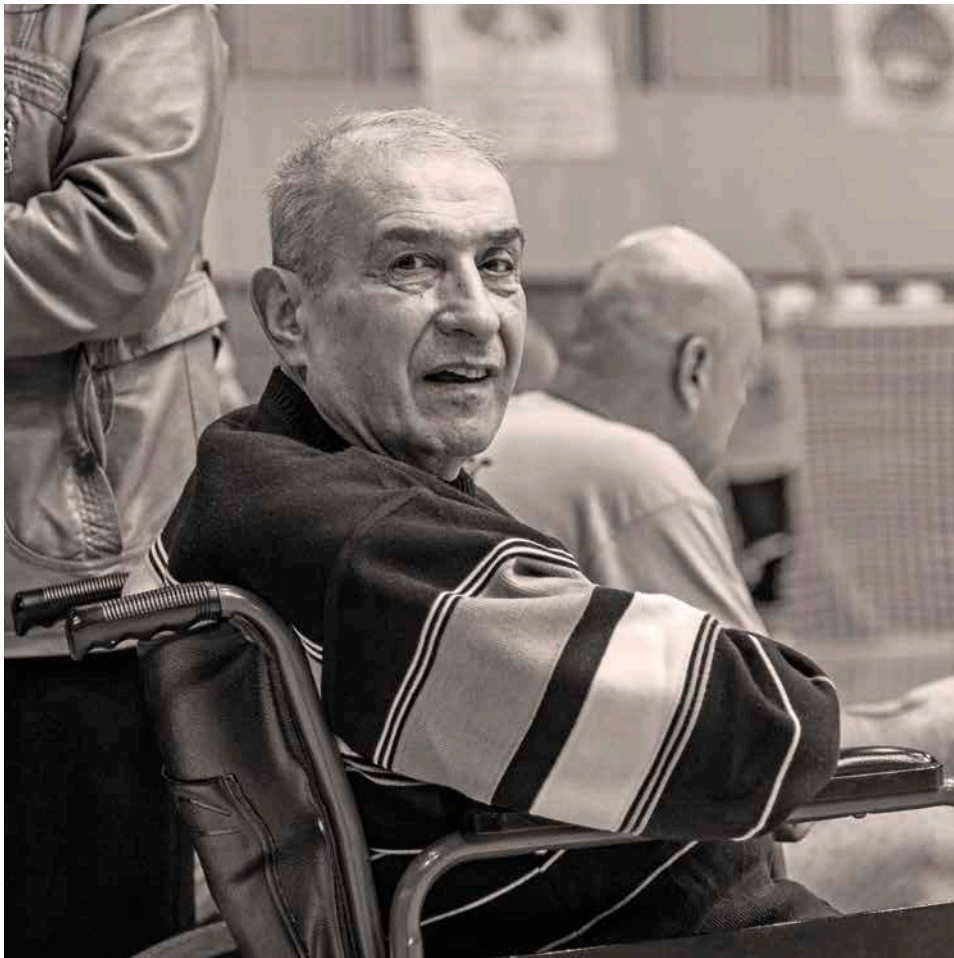
**И**ма људи чији је живот траг у води. Невидљиви су, нечујни, нестварни, без отисака у пешчаној пустињи човечности. Не знамо одакле су међу нас дошли, а кад оду, зашто су и куда отишли”, рекао је наш писац Иво Андрић.

Раде Танасковић Тане можда није био тих, али је засигурно био нестваран лик који је из наших живота отишао нечујно остављајући нас у дилеми – да ли је уопште икада и био међу нама? Као неки јунак из цртаног филма, смешан, духовит, често неразумљив, понекад тужан, простодушан, јединствен, али истовремено неправедно запостављен.

Цртани лик који све време приказивања те кратке форме у којој он носи главну ролу, сабијене у само један животни трен, тражи своје заслужено место под сунцем. Срећа му, ипак, до краја неоправдано измиче.

Ток догађаја у животу не можемо бирати, али начин на који ћемо те догађаје поднети у доброј мери зависи од нас самих. Могући су падови, неразумевања, обмане, разочарања, али једно је најважније – никада не треба одустати од ствари које су кључне за личну срећу. А све се на први поглед уротило против нашег анимираног витеза већ на самом почетку његовог интересантног живота. У трећој години незгодан је пао током безазлене деचे игре – из руку га је испустила његова нешто старија другарица, па је поломио кук. Испоставило се да је живот за нашег јунака припремио драматичан филмски сценарио. Утврђено је да ће до краја живота бити инвалид.

То, наравно, у цртаћима не значи ништа. Свакојака су чуда могућа па је наш главни лик, уместо у инвалидским колицима, завршио на кошаркашком терену. Постао је можда први и једини самоуки хроми кошаркашки тренер на свету. Нису га интересовале стручна литература нити достигнућа великих тренерских умова. У својој машти створио је паралелни кошаркашки свет у који су се фантастично уклопили све оне девојчице и дечаци које је за живота подучавао.



Да није било Танета кошаркашка терминологија била би значајно сиромашнија. Тренинзи из његове фантазије били су спој борбености и неуобичајених захтева који би понекад били у потпуној супротности с правилима и достигнућима кошаркашке игре.

Ипак, били су посебан мотивациони покретач за сваког клинца кога је Танцара својом огромном шаком макар једном лупио по леђима. Нормално, јунак из цртаног филма и није могао организовати другачије тренинге него оне које су личили на дугометражни анимирани филм – с пуно драматичних сцена и невероватних обрта, али који су се увек завршавали хепиендом.

„Вас тројица сте пар, кад трчите радите рукама и ногама, поставићемо одбрану барикуда, одбрана мора да буде добра, напад стравља, а контра још стравља, баца параболу, уместо дијагонала, ја видим све као екран.“

„Ко је најјачи на факултету?“, питао би своје играче, а онда би без чекања одговорио сам на своје питање: „Магистар! Па видите,

ја сам магистар кошарке!“, озбиљно би закључио док би га његови пулени слушали отворених очију.

Када је 2018. године на иницијативу спортског удружења „Ја се бавим спортом, а ти?“ Танету додељена награда за животно дело Кошаркашког савеза Србије, окупила се пуна хала његових бивших кошаркаша. Док је у инвалидским колицима примао награду у једном тренутку пустио је сузу, а онда су заплакали и сви његови играчи. Било је нестварно, као у неком цртаном филму!

Неко је једном рекао: „Није важно колико се споро крећете, главна ствар је да се не зауставите“. Тане је научио своје кошаркашке ђаке како да у тешким тренуцима преузму одговорност, буду фанатично борбени, да никада не одустану, али и да знају да направе атмосферу такву да се цео аутобус смеје.

Тане је једна од легенди и спортски симбол града Лазаревца. Што би он сам рекао: „Треба да ми урамите п(б)исту!“

Д. Ђорђевић



CIP – Каталогизacija y publikaciji  
Nародна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)  
**ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара** ЕПС ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -  
2017. бр. 1 (нов.) - . - Београд : Електропривреда Србије, 2017- (Аранђеловац : Три О). - 30 ст  
Месечно. - Је наставак: Колубара (Пазаревац) = ISSN 1451-2890  
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара  
COBISS.SR-ID 250299404

